

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**
Jilská 1, Praha 1
Tel./fax: 286 840 129
E-mail: daniel.kunstat@soc.cas.cz

Postoje občanů k trestu smrti

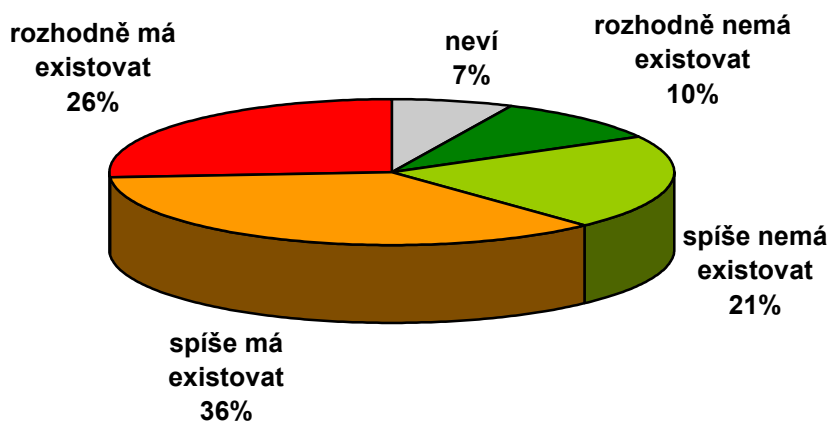
Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost 2009, v09-05</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>4. 5. – 11. 5. 2009</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1038</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>OB. 3, OB. 40</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>10. července 2009</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Daniel Kunštát</i>

Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i., zkoumalo v květnovém šetření postoje českých občanů k trestu smrti. Součástí tiskové zprávy je třídění odpovědí podle vybraných sociodemografických znaků a časové srovnání s výsledky předchozích šetření, neboť tato otázka¹ je součástí kontinuálního výzkumu CVVM od roku 1992.

Podle názoru necelých dvou třetin dotázaných by trest smrti v České republice existovat měl (62 % souhlasných odpovědí při součtu odpovědí „rozhodně má existovat“ a „spíše má existovat“). Naopak přibližně třetina veřejnosti soudí, že trest smrti by v českém právním řádu být zakotven neměl (31 % při součtu odpovědí „spíše nemá existovat“ a „rozhodně nemá existovat“). Odpověď „nevím“ zvolilo 7 % dotázaných – podrobné výsledky viz graf 1.

¹ Otázka: „Má či nemá podle Vás v České republice existovat trest smrti? Rozhodně má existovat, spíše má existovat, spíše nemá existovat, rozhodně nemá existovat.“

Graf 1: Trest smrti v ČR

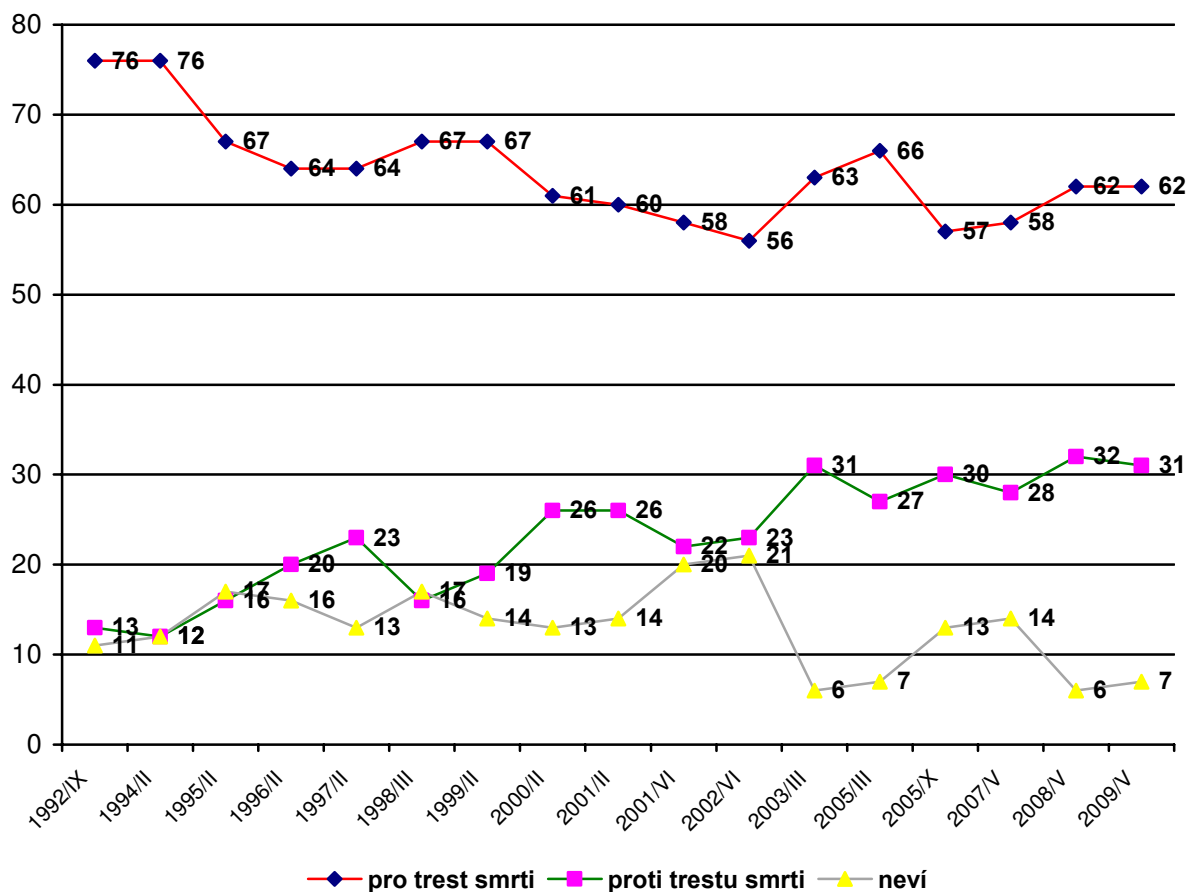
Rozdíly v rozvrstvení odpovědí se projevily zejména při třídění podle stranických preferencí. Analýza ukázala, že statisticky významně častěji jsou pro absolutní trest potenciální voliči KSČM (45 % z nich uvedlo, že trest smrti „má rozhodně existovat“). Relativně častějšími rozhodnými zastánci absolutního trestu jsou rovněž respondenti s deklarovanou špatnou životní úrovní (37 %).

Jak je patrné z grafu 2 na následující straně, největší – tříčtvrtinový – relativní díl veřejnosti se vyjádřil pro trest smrti v letech 1992 a 1994. V průběhu devadesátých let tento podíl klesal a svého dosavadního minima dosáhl v roce 2002, kdy s existencí absolutního trestu souhlasilo 56 % oslovených lidí, reprezentujících českou populaci patnáctiletých a starších. Názor, že by měl trest smrti existovat, zastává v posledních čtyřech letech průměrně 60 % občanů.

Ačkoli s trestem smrti souhlasila v jednotlivých letech daného období vždy nadpoloviční většina veřejnosti, počet jeho odpůrců roste. Ze 13 % v roce 1992 stoupl do letošního roku o celých osmnáct procentních bodů.

Početně „nejrozkolísanější“ skupinou jsou při porovnávání rozvrstvení odpovědí v letech 1992 – 2009 dotázaní, kteří v této otázce nezastávají jasný názor, a volí tedy odpověď „nevím“. Počáteční desetina z roku 1992 se rozrostla na celou pětinu veřejnosti v roce 2001. V posledních šesti letech odpovídá nerozhodně v průměru 10 % lidí, oslovených ve zmiňovaných šetřeních.

Graf 2: Stoupenci versus odpůrci trestu smrti: časová řada 1992 – 2009 (v %)

Dále bylo respondentům předloženo několik výroků, které se často objevují v diskusích o trestu smrti.² Z přehledu v grafu 3 vyplývá, že nejvíce dotázaných (74 %) souhlasí s výrokem, že trest smrti pro pachatele těžkých zločinů přináší pocit spravedlivého zadostiučinění obětem a pozůstalým. Shodně 71 % respondentů souhlasí s výroky, že bez trestu smrti těžcí zločinci jen zbytečně zabírají místo ve věznicích a stát je musí živit z našich daní a že riziko justičního omylu představuje vážnou námitku proti absolutnímu trestu. Jen o poznání méně oslovených (70 resp. 69 %) souzní s tvrzeními, že smrt je přiměřeným trestem za nejtěžší zločiny a zároveň, že trest smrti s sebou nese riziko možného zneužití. Bezmála dvě třetiny oslovených (63 %) souhlasí s tezí, že pouze trestem smrti lze zabránit nenapravitelným těžkým zločincům v opakování jejich činů. Více než polovina oslovených souhlasí se zásadou „oko za oko, zub za zub“ a s tvrzením, že trest smrti nijak neodporuje zásadám demokratické společnosti založené na respektování lidských práv (shodně 52 %). Přesně polovina se naopak domnívá, že možnost trestu smrti neodradí těžké zločince od jejich činnosti a nevede ke snižování závažné kriminality. 41 % respondentů zastává názor, že ani společnost či stát nemají právo brát komukoli život a 37 % souhlasí s výrokem, že trest smrti je barbarský a nehumánní. Nejnižší souhlas (31 %) jsme zaznamenali s názorem, že obhajoba trestu smrti je projevem politického populismu.

² Otázka: „Řekněte, prosím, zda souhlasíte nebo nesouhlasíte s následujícími výroky...“

Graf 3: Souhlas s výroky o trestu smrti (v %)

